

MỘT SỐ BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC MÔN KHOA HỌC LỚP 4 Ở CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC TRÊN ĐỊA BÀN YÊN LẠC

Lê Thị Lan Anh¹, Nguyễn Trung Kiên²

Tóm tắt: Trong bối cảnh triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, việc nâng cao chất lượng dạy học môn Khoa học ở tiểu học, đặc biệt là lớp 4, được coi là nhiệm vụ quan trọng nhằm phát triển năng lực khoa học, các năng lực chung và phẩm chất cho học sinh. Thực tiễn ở nhiều trường tiểu học cho thấy, quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học còn gặp khó khăn: giáo viên hạn chế về năng lực chuyên môn, cơ sở vật chất và thiết bị dạy học chưa đáp ứng yêu cầu, sự hỗ trợ của các chuyên gia môn Khoa học, các nhóm chuyên môn chưa hiệu quả. Sử dụng phương pháp hỗn hợp, bao gồm phân tích tài liệu, khảo sát bằng bảng hỏi và phỏng vấn cán bộ quản lý, giáo viên tại các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc, kết quả cho thấy, việc phát triển chuyên môn cho giáo viên, phân bổ nguồn lực hợp lý và xây dựng nhóm chuyên môn Khoa học là những biện pháp quản lý có ý nghĩa then chốt trong việc nâng cao chất lượng dạy học môn Khoa học lớp 4.

Từ khóa: quản lý giáo dục, môn Khoa học lớp 4, năng lực khoa học, trường tiểu học, biện pháp quản lý

1. MỞ ĐẦU

Môn Khoa học ở lớp 4 giữ vai trò quan trọng trong việc hình thành và phát triển năng lực khoa học, tư duy logic, khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, đồng thời góp phần phát triển các năng lực chung và phẩm chất cho học sinh. Tuy nhiên, thực tiễn dạy học môn Khoa học lớp 4 ở một số trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc còn bộc lộ những hạn chế: năng lực chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm của giáo viên chưa đồng đều, cơ sở vật chất và thiết bị dạy học còn thiếu và lạc hậu, sự phối hợp giữa các tổ nhóm chuyên môn chưa hiệu quả. Nguyên nhân của thực trạng này là do công tác quản lý chưa chú trọng đến hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4. Thực tế trên đòi hỏi công tác quản lý cần có những thay đổi mang tính đột phá để khắc phục những hạn chế trong thực tiễn dạy học môn Khoa học lớp 4 trên địa bàn Yên Lạc.

Nghiên cứu này được thực hiện nhằm khảo sát thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 tại các trường tiểu học trên địa bàn huyện Yên Lạc, tỉnh Vĩnh Phúc (cũ). Từ

¹ Trường ĐHSP Hà Nội 2

² Trường Tiểu học Đồng Cương, Yên Lạc, Phú Thọ

đó đề xuất một số biện pháp quản lý mang tính khả thi nhằm nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 tại các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở trường tiểu học

2.1.1. Khái niệm quản lý hoạt động dạy học

Quản lý giáo dục được đề cập đến trong các nghiên cứu của Ủy ban giáo dục Quốc gia Kothari Ấn Độ (Kothari Education Commission, 1964-1966), Tony Bush và Les Bell (Tony Bush, Les Bell, 2002), Michael Connolly và các cộng sự (Theall, 2012), ... Những nghiên cứu xem xét quản lý giáo dục ở các khía cạnh khác nhau: thứ nhất, quản lý giáo dục gồm các hoạt động: lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm soát; thứ hai, quản lý giáo dục liên quan đến trách nhiệm của người lãnh đạo đối với hoạt động của một cơ sở giáo dục. Như vậy, quản lý giáo dục là những tác động có hệ thống, khoa học, có mục đích của chủ thể quản lý lên quá trình dạy học và giáo dục ở các cơ sở giáo dục.

Quản lý nhà trường là một hoạt động quản lý giáo dục được thực hiện ở đơn vị trường học. Bản chất của quản lý nhà trường là quản lý hoạt động giảng dạy, học tập và các hoạt động giáo dục khác trong nhà trường. Quản lý nhà trường nhằm đạt được mục tiêu của nhà trường. Quản lý nhà trường bao gồm: quản lý các hoạt động dạy học, hoạt động học tập và các hoạt động giáo dục khác trong nhà trường theo kế hoạch giáo dục của nhà trường. Từ đó có thể thấy, quản lý hoạt động dạy học là một bộ phận của quản lý nhà trường.

Như vậy, quản lý hoạt động dạy học là những tác động của chủ thể quản lý vào quá trình dạy học (được tiến hành bởi tập thể giáo viên và học sinh, với sự hỗ trợ đắc lực của các lực lượng xã hội) nhằm đạt được mục tiêu giáo dục của nhà trường.

2.1.2. Mục tiêu quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học ở trường tiểu học

Nghiên cứu của Richard Lynch và các cộng sự (2020) đã chỉ ra rằng: mục tiêu của quản lý giáo dục là tạo ra và duy trì một cách hiệu quả môi trường trong các cơ sở giáo dục nhằm thúc đẩy, hỗ trợ và duy trì việc dạy và học hiệu quả (Lynch, R., Asavisanu, P., Rungrojngarmcharoen, K., & Ye, Y., 2020). Do đó, mục tiêu quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học ở trường tiểu học là: tạo ra và duy trì một cách hiệu quả môi trường nhà trường nhằm thúc đẩy, hỗ trợ và duy trì việc dạy và học môn Khoa học hiệu quả, giúp đạt mục tiêu giáo dục của nhà trường.

Quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học ở trường tiểu học nhằm đảm bảo việc dạy học môn Khoa học đạt được kết quả cao nhất với sự huy động, kết hợp và sử dụng các nguồn lực: giáo viên, nhân viên, cơ sở vật chất, nguồn tài chính một cách tối ưu. Kết quả

dạy học môn Khoa học được thể hiện ở kết quả học tập môn học của học sinh (tỉ lệ học sinh đạt, vượt yêu cầu cần đạt của môn học). Tối ưu các nguồn lực thể hiện ở việc sử dụng các nguồn lực một cách tiết kiệm, hợp lí nhất, ít gây ra sự thất thoát, lãng phí, hư hỏng.

2.1.3. Mô hình quản lí hoạt động dạy học môn Khoa học ở trường tiểu học

Trong quản lí hoạt động dạy học môn Khoa học ở nhà trường, nghiên cứu của: Wellcome Trust (2013) (Wellcome Trust, 2013), Coral Campbell và Gail Chittleborough (Coral Campbell; Gail Chittleborough, 2014), Peter Hudson (Hudson, 2002) chỉ ra rằng: có hai mô hình quản lí hoạt động dạy học môn Khoa học được thực hiện ở các trường tiểu học ở Anh, Úc và một số quốc gia trên thế giới: mô hình giáo viên chủ nhiệm và mô hình giáo viên Khoa học.

** Mô hình giáo viên chủ nhiệm dạy môn Khoa học*

Trong mô hình này, trong toàn trường chỉ có một giáo viên là lãnh đạo môn Khoa học (vai trò giống như tổ trưởng chuyên môn ở Việt Nam), tất cả các giáo viên chủ nhiệm lớp khác sẽ cùng tham gia giảng dạy môn Khoa học ở chính lớp mình chủ nhiệm. Mô hình giáo viên chủ nhiệm dạy Khoa học có ưu điểm: có tính linh hoạt trong thực hiện chương trình/ kế hoạch dạy học và sắp xếp thời khoa biểu cho môn Khoa học, giúp liên kết và tích hợp môn Khoa học với các môn học khác trong chương trình giáo dục dễ dàng hơn. Tuy nhiên, mô hình này dễ dẫn đến việc các giáo viên chủ nhiệm thường thiếu chuyên môn Khoa học, kiến thức về Khoa học yếu và thiếu tự tin; các bài học thực hành ít được thực hiện hoặc các nhiệm vụ học tập ít có tính thử thách đối với những học sinh có năng lực hơn; các nhà trường ít coi trọng việc dạy học môn Khoa học, điều này sẽ làm giảm thành tích và hứng thú học Khoa học của học sinh. Các nhà quản lí nhà trường khắc phục điều này bằng cách tuyển dụng chuyên gia Khoa học, các chuyên gia này không cần phải dạy tất cả bài học Khoa học cho học sinh mà sẽ giúp các giáo viên chủ nhiệm trở thành giáo viên Khoa học xuất sắc.

** Mô hình giáo viên Khoa học*

Trong mô hình giáo viên Khoa học, giáo viên dạy môn Khoa học có bằng cấp về dạy học môn Khoa học, có thể dạy môn Khoa học cho tất cả các lớp trong trường hoặc dạy tất cả các môn Khoa học trong trường, lãnh đạo môn Khoa học ở trường học. Ưu điểm của mô hình giáo viên Khoa học là giáo viên Khoa học cung cấp nguồn kiến thức chuyên môn phong phú, đảm bảo sự tiến bộ liên tục cho HS và có khả năng hỗ trợ tốt hơn cho quá trình chuyển tiếp lên bậc học tiếp theo. Tuy nhiên, mô hình này đem lại khó khăn khi một giáo viên Khoa học nghỉ việc, việc tìm một giáo viên Khoa học thay thế thường không dễ dàng.

Trong cả hai mô hình quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học ở nhà trường, người lãnh đạo Khoa học (tổ trưởng môn Khoa học/trưởng môn Khoa học/chuyên gia Khoa học) đều phải chịu trách nhiệm giám sát, điều phối mọi khía cạnh dạy học môn Khoa học của nhà trường. Lãnh đạo môn Khoa học sẽ thực hiện một số hoặc tất cả các công việc sau:

- 1) Xây dựng chiến lược dạy học cho các chủ đề của môn học.
- 2) Xác định các ưu tiên cho dạy học Khoa học ở trong nhà trường.
- 3) Xây dựng dự thảo kế hoạch dạy học nâng cao cho từng nhóm lớp/học sinh.
- 4) Giám sát chất lượng dạy học Khoa học của nhà trường.
- 5) Theo dõi việc học tập và thành tích môn Khoa học của học sinh trong trường.
- 6) Báo cáo cho lãnh đạo nhà trường, cơ quan quản lý và phụ huynh về chất lượng học tập Khoa học của học sinh.
- 7) Dẫn dắt các hoạt động ngoại khóa, bồi dưỡng liên quan đến dạy học Khoa học.
- 8) Tham gia các khóa học phát triển chuyên môn liên tục về dạy học môn Khoa học, quản lý các nguồn lực dạy học Khoa học.
- 9) Hỗ trợ đồng nghiệp bằng cách cung cấp các khóa học phát triển chuyên môn liên tục, huấn luyện, giảng dạy theo nhóm hoặc dạy mẫu.

Ở Việt Nam, quản lý hoạt động dạy học được thực hiện theo Điều lệ trường tiểu học, trong đó hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 được quản lý bởi hiệu trưởng, phó hiệu trưởng và tổ chuyên môn. Tổ chuyên môn gồm giáo viên theo khối lớp hoặc theo môn học. Thành viên tổ chuyên môn gồm: tổ trưởng, giáo viên theo khối lớp hoặc theo môn học, nhân viên làm công tác thư viện, thiết bị giáo dục, nhân viên công nghệ thông tin, nhân viên hỗ trợ người khuyết tật, nhân viên tham vấn học đường (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2020). Trong Điều lệ trường tiểu học không có quy định về chuyên gia môn Khoa học hoặc người lãnh đạo môn Khoa học.

2.1.4. Phương pháp quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở trường tiểu học

Để đạt được mục tiêu quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở trường tiểu học hiệu quả, các phương pháp quản lý cần được áp dụng linh hoạt và phù hợp với bối cảnh nhà trường, địa phương. Một số phương pháp quản lý phổ biến có thể sử dụng:

Quản lý dựa trên kết quả: Phương pháp này tập trung vào việc xác định các mục tiêu dạy học môn Khoa học lớp 4 rõ ràng và đánh giá kết quả dạy học đạt được. Nhà quản lý cần xác định các tiêu chí cụ thể về chất lượng giảng dạy môn học (căn cứ vào mục tiêu, yêu cầu cần đạt của chương trình môn Khoa học lớp 4, chuẩn nghiệp giáo viên), mức độ hoàn thành chương trình học và kết quả học tập mà HS đạt được (căn cứ vào yêu cầu cần đạt của chương trình môn Khoa học lớp 4). Quản lý dựa trên kết quả giúp nhà quản lý có

cái nhìn rõ ràng về hiệu quả hoạt động dạy học môn Khoa học để có những điều chỉnh kịp thời nhằm nâng cao chất lượng dạy học môn học.

Quản lý dựa trên sự tham gia: phương pháp này khuyến khích sự tham gia của các bên liên quan trong quá trình ra quyết định (giáo viên dạy môn Khoa học, học sinh, phụ huynh, cán bộ quản lý của nhà trường). Sự tham gia của các bên liên quan không chỉ giúp tăng cường sự đồng thuận mà còn giúp phát huy sức mạnh tập thể trong việc giải quyết các vấn đề trong quá trình dạy học môn Khoa học lớp 4.

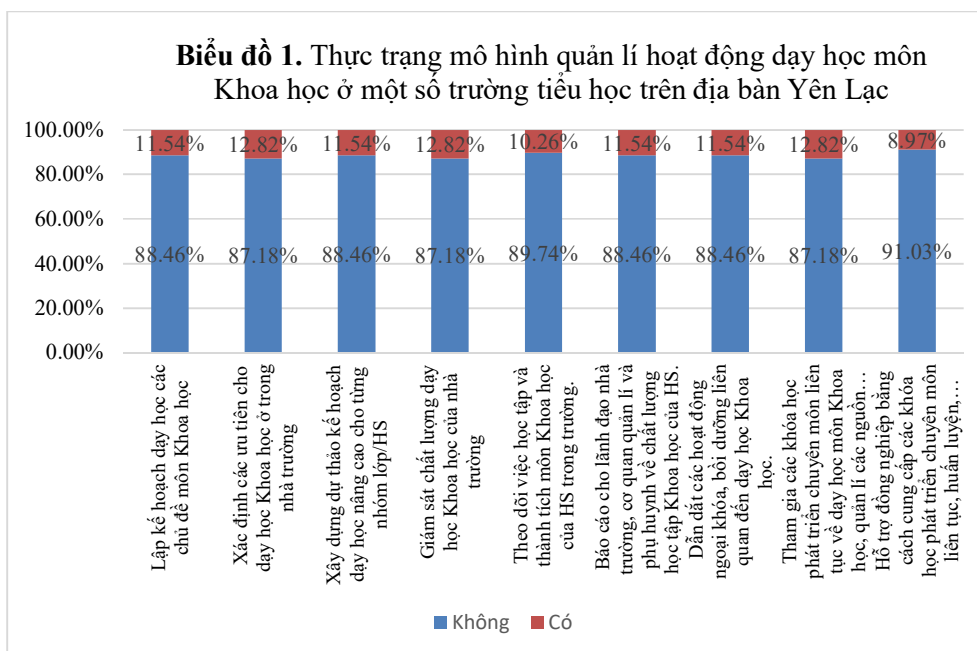
Quản lý đổi mới và sáng tạo: Phương pháp này đề cập đến sự đổi mới, sáng tạo trong dạy học để đáp ứng yêu cầu của xã hội. Các nhà quản lý giáo dục cần tích cực tìm kiếm những phương pháp dạy học mới, ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học môn Khoa học lớp 4, đồng thời tạo ra môi trường học tập sáng tạo, khuyến khích học sinh phát triển khả năng tự học và tư duy phản biện.

Đánh giá và phản hồi liên tục: Việc đánh giá liên tục kết quả học tập môn Khoa học của học sinh lớp 4 và phản hồi về hiệu quả dạy học của giáo viên là rất quan trọng trong quản lý giáo dục. Kết quả khảo sát, kiểm tra định kỳ và phản hồi từ học sinh sẽ giúp giáo viên và nhà quản lý biết được các điểm mạnh, yếu trong quá trình dạy học, từ đó điều chỉnh phương pháp giảng dạy sao cho phù hợp và hiệu quả hơn.

2.2. Thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 tại một số trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc

Để thu thập thông tin về thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc, chúng tôi đã tiến hành khảo sát 78 cán bộ quản lý, giáo viên (20 cán bộ quản lý, 58 giáo viên) đang công tác tại 19 trường tiểu học công lập trên địa bàn huyện Yên Lạc, tỉnh Vĩnh Phúc (cũ). Khảo sát được thực hiện bằng phiếu hỏi, phỏng vấn cán bộ quản lý và giáo viên trong thời gian từ tháng 3 đến tháng 4 năm 2025. Phiếu hỏi được thiết kế gồm phần thu thập thông tin cá nhân và phần trả lời câu hỏi. Các câu hỏi gồm lựa chọn theo thang đo 2 mức độ (*có và không*) hoặc thang Likert gồm 5 mức độ (*không bao giờ, thỉnh thoảng, trung bình, thường xuyên, rất thường xuyên*). Các thông tin thu thập được qua các câu trả lời trên phiếu hỏi được chúng tôi thống kê, xử lý bằng phần mềm Excel, các câu trả lời phỏng vấn được ghi chép lại và lưu trữ.

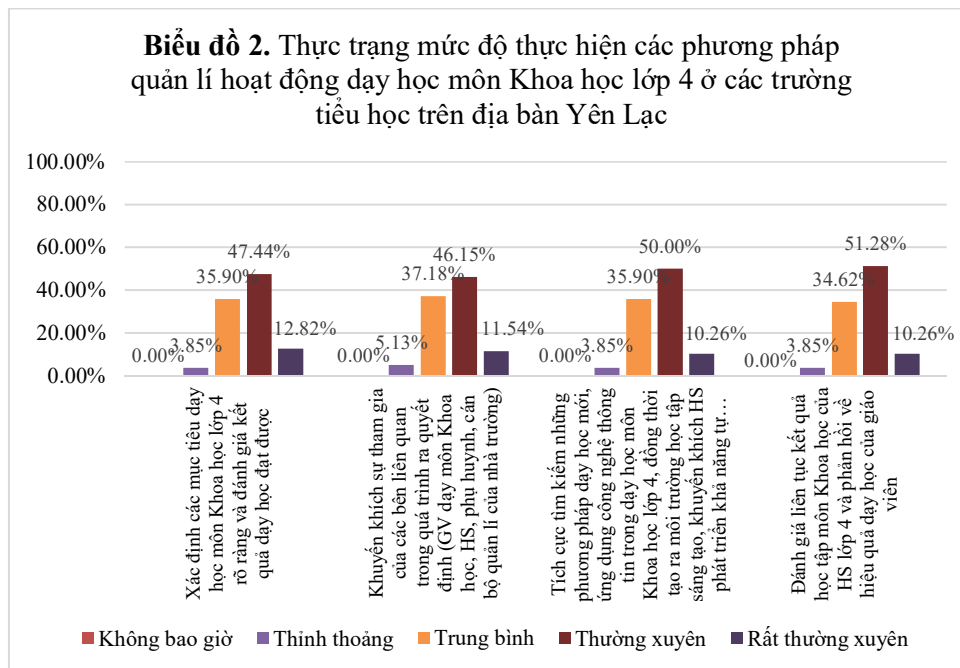
Biểu đồ 1 mô tả thực trạng thực hiện mô hình chuyên gia môn Khoa học hoặc cố vấn môn Khoa học trong quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học ở một số trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc.

Kết quả khảo sát thể hiện trong Biểu đồ 1 cho thấy, hầu như các cán bộ quản lý và giáo viên tham gia khảo sát đều nhận thấy mô hình chuyên gia môn Khoa học (cố vấn môn Khoa học) không được thực hiện ở các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc. Khảo sát các công việc của lãnh đạo môn Khoa học (chuyên gia hoặc cố vấn môn Khoa học) đều có tỉ lệ không thực hiện ở mức cao (từ 87% trở lên), tỉ lệ có thực hiện khá thấp (đều dưới 13%).

Phỏng vấn cô T.T.H.A (Hiệu trưởng trường tiểu học Đ.C, Yên Lạc, kinh nghiệm quản lý giáo dục là 16 năm), cô cho biết “*hầu như các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc đều không có vị trí chuyên gia hoặc cố vấn môn Khoa học. Môn Khoa học lớp 4 ở các trường tiểu học ở Yên Lạc chủ yếu do giáo viên chủ nhiệm giảng dạy. Các công việc chuyên môn liên quan đến giảng dạy môn Khoa học đều do phó hiệu trưởng và tổ trưởng chuyên môn khối 4 triển khai cùng với công việc chuyên môn liên quan đến dạy học các môn học khác trong tổ khối*”. Thầy N.V.T (Hiệu trưởng trường tiểu học M.T, Yên Lạc) với kinh nghiệm quản lý giáo dục 20 năm cho biết thêm: “*trên địa bàn Yên Lạc, một số trường tiểu học trọng điểm có mời các chuyên gia môn Khoa học đến tập huấn, trao đổi chuyên môn cho giáo viên dạy môn Khoa học của trường. Các hoạt động tập huấn, trao đổi thường thực hiện khoảng 1 đến 2 lần trong một năm học*”. Như vậy, có thể nhận thấy, quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học ở các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc chủ yếu được thực hiện theo mô hình giáo viên chủ nhiệm dạy môn Khoa học, không có chuyên gia hoặc cố vấn hoặc người lãnh đạo hoặc nhóm trưởng môn Khoa học.

Kết quả khảo sát mức độ thực hiện bốn phương pháp quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc được thể hiện trong Biểu đồ 2.

Kết quả khảo sát cho thấy, các trường tiểu học thường xuyên sử dụng bốn phương pháp quản lý hoạt động dạy học môn học Khoa học lớp 4 (tỉ lệ thực hiện bốn phương pháp được thực hiện thường xuyên và rất thường xuyên đạt từ 57.69% đến 61.54%). Phương pháp “*Đánh giá liên tục kết quả học tập môn Khoa học của học sinh lớp 4 và phản hồi về hiệu quả dạy học của giáo viên*” được sử dụng thường xuyên hơn trong quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở các trường tiểu học, thể hiện ở tỉ lệ cán bộ quản lý và giáo viên đánh giá ở mức thường xuyên và rất thường xuyên là 61.54%. Phương pháp “*Khuyến khích sự tham gia của các bên liên quan trong quá trình ra quyết định (giáo viên dạy môn Khoa học, học sinh, phụ huynh, cán bộ quản lý của nhà trường)*” được sử dụng ít thường xuyên hơn (có 57.69% cán bộ quản lý và giáo viên đánh giá ở mức thường xuyên và rất thường xuyên) trong quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở các trường tiểu học. Điều này cho thấy, trong quản lý hoạt động dạy học, đánh giá chất lượng học tập và chất lượng hoạt động dạy học đã được các nhà trường quan tâm thực hiện. Tuy nhiên, các nhà trường thực hiện huy động sự phối hợp từ nhiều phía trong quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học ở các trường chưa thực sự hiệu quả.

Nhìn chung, quản lý hoạt động dạy học môn học Khoa học lớp 4 ở các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc đạt được ở mức hiệu quả. Các phương pháp quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 đã được chú trọng thực hiện thường xuyên, nhưng việc kết

nổi, phối hợp các bên liên quan trong quá trình quản lí cần được thực hiện thường xuyên hơn nữa. Phần lớn các nhà trường không xây dựng mô hình chuyên gia hoặc cố vấn hoặc người lãnh đạo hoặc nhóm trưởng môn Khoa học. Các trường tiểu học vẫn chủ yếu thực hiện mô hình giáo viên chủ nhiệm dạy Khoa học và sinh hoạt trong nhóm chuyên môn chung của tổ, khối. Do đó, để đạt hiệu quả quản lí hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 tốt hơn, cần xem xét và chú ý đến: bồi dưỡng và phát triển chuyên môn giáo viên, huy động sự tham gia của phụ huynh, chuyên gia môn Khoa học; ứng dụng công nghệ, cơ sở vật chất.

2.3. Một số biện pháp quản lí hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 tại các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc

2.3.1. Phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4

* Phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4 gồm các nội dung:

- Giáo viên có hiểu biết vững chắc về kiến thức khoa học và quá trình khoa học liên quan đến những kiến thức, kĩ năng khoa học được dạy trong chương trình môn Khoa học lớp 4: hiểu biết về các kiến thức khoa học cơ bản; hiểu biết về quá trình khoa học; giải thích được một số sự vật, hiện tượng và mối quan hệ trong tự nhiên; giải quyết được một số vấn đề thực tiễn đơn giản; ứng xử phù hợp trong các tình huống.

- Giáo viên có hiểu biết vững chắc về cách học sinh học Khoa học: lí thuyết học tập, hiểu cách thức diễn ra hoạt động học tập và cách thức đẩy hoạt động học tập.

- Giáo viên có hiểu biết sâu sắc về dạy học Khoa học: hiểu về các phương pháp dạy học Khoa học, kết hợp kiến thức khoa học, chương trình môn Khoa học lớp 4, phương pháp học của HS, phương pháp dạy học của giáo viên trong các hoạt động dạy học và điều chỉnh để phù hợp với nhu cầu của cá nhân, nhóm học sinh.

- Giáo viên có hiểu biết đầy đủ về mục đích, tiêu chí, phương pháp, công cụ đánh giá.

- Giáo viên có hiểu biết và khả năng học tập suốt đời.

* Cách thực hiện: thực hiện phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy học môn Khoa học lớp 4 theo các bước sau:

Bước 1: Khảo sát nhu cầu phát triển chuyên môn của giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4. Hoạt động này nhằm thu thập, phân tích và xác định mức độ đáp ứng của giáo viên so với yêu cầu chuẩn nghề nghiệp cũng như mục tiêu giáo dục hiện hành. Bên cạnh đó, khảo sát nhu cầu cũng nhằm thu thập những thông tin về kinh nghiệm, năng lực chuyên môn, sở thích, phong cách dạy học, ... của giáo viên để có phương pháp, hình thức bồi dưỡng, tập huấn phù hợp. Kết quả khảo sát giúp nhà quản lí xây dựng kế hoạch phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy học môn Khoa học lớp 4: số lượng giáo viên cần phát triển chuyên môn, mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức phát triển chuyên môn.

Bước 2: Xác định mục tiêu phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4. Mục tiêu phải cụ thể, đo lường được, phù hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục và gắn với thực tiễn giảng dạy môn Khoa học lớp 4. Nhà quản lý có thể xác định các mục tiêu phát triển chuyên môn dài hạn (thường thực hiện trong vài năm) hoặc các mục tiêu ngắn hạn (thường thực hiện trong năm học hoặc vài tuần, vài tháng).

Bước 3: Lập kế hoạch phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4. Kế hoạch phát triển chuyên môn được thiết kế nhằm phân bổ hợp lý nội dung, hình thức, thời gian và nguồn lực.

Bước 4: Xây dựng chương trình phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4. Chương trình phát triển chuyên môn được thiết kế dựa trên mục tiêu đã xác định, kết hợp hài hòa giữa lý thuyết và thực tiễn, chú trọng đến các phương pháp bồi dưỡng đa dạng như hội thảo, nghiên cứu bài học, sinh hoạt chuyên môn, hoặc trải nghiệm thực tế. Nội dung chương trình cần đảm bảo tính cập nhật, phù hợp với yêu cầu đổi mới dạy học môn Khoa học.

Bước 5: Tổ chức các hoạt động phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4. Hoạt động phát triển chuyên môn được triển khai theo kế hoạch và chương trình đã xây dựng, thông qua các khóa học trực tiếp, trực tuyến hoặc hình thức kết hợp. Quá trình này cần tạo môi trường học tập tích cực, khuyến khích sự tham gia chủ động của giáo viên, đồng thời đảm bảo gắn kết chặt chẽ giữa lý thuyết, thực hành và chia sẻ kinh nghiệm. Hoạt động phát triển chuyên môn có thể kết hợp với các bên liên quan: trường đại học, viện nghiên cứu, các nhà khoa học chuyên nghiên cứu về dạy học Khoa học ở tiểu học để thực hiện chương trình.

Bước 6: Đánh giá kết quả phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4. Nhà quản lý thực hiện đánh giá bằng nhiều phương pháp như kiểm tra, quan sát, thu thập phản hồi của giáo viên và HS để điều chỉnh, cải tiến chương trình phát triển chuyên môn trong các giai đoạn tiếp theo.

2.3.2. Xây dựng nhóm chuyên môn Khoa học và trường nhóm môn Khoa học

* Nội dung xây dựng nhóm chuyên môn Khoa học và trường nhóm môn Khoa học gồm:

- Thành lập nhóm chuyên môn Khoa học với sự tham gia của tất cả giáo viên dạy học môn Khoa học trong nhà trường. Nhóm chuyên môn Khoa học là một bộ phận thuộc tổ chuyên môn lớp 4, lớp 5 của nhà trường.

- Lựa chọn trường nhóm môn Khoa học trong nhóm chuyên môn, có phẩm chất đạo đức nghề nghiệp, năng lực dạy học môn Khoa học vững vàng, kỹ năng quản lý và khả năng kết nối, hỗ trợ đồng nghiệp.

- Xây dựng nội quy hoạt động nhóm chuyên môn Khoa học, bao gồm: kế hoạch sinh hoạt định kỳ, nội dung thảo luận, cách thức chia sẻ tài liệu và kinh nghiệm giảng dạy.

- Định hướng nhóm chuyên môn tập trung vào các nội dung như: nghiên cứu chương trình môn Khoa học, xây dựng kế hoạch dạy học và kế hoạch bài dạy môn Khoa học, đổi mới phương pháp dạy học, phương pháp và hình thức kiểm tra đánh giá, ứng dụng công nghệ trong dạy học Khoa học, giải quyết các khó khăn nảy sinh trong thực tiễn giảng dạy môn Khoa học trong nhà trường.

*** Cách thực hiện**

Ban giám hiệu nhà trường ban hành quyết định thành lập nhóm chuyên môn Khoa học và phân công trưởng nhóm Khoa học.

Tổ chức họp nhóm, thống nhất mục tiêu, nhiệm vụ và kế hoạch hoạt động trong từng học kỳ và năm học.

Triển khai sinh hoạt chuyên môn định kỳ (theo tuần, tháng hoặc học kỳ) với nội dung gắn liền với thực tiễn dạy học thông qua các hoạt động: thảo luận nhóm, nghiên cứu bài học, mời chuyên gia Khoa học tập huấn, chia sẻ kiến thức chuyên môn, kinh nghiệm qua nền tảng công nghệ thông tin.

Thường xuyên báo cáo kết quả hoạt động nhóm với tổ chuyên môn, Ban giám hiệu, đồng thời đề xuất những biện pháp cải tiến nhằm nâng cao chất lượng dạy học môn Khoa học.

2.3.3. Ứng dụng công nghệ trong quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4

* Nội dung ứng dụng công nghệ trong quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 bao gồm:

- Sử dụng phần mềm quản lý nhà trường (VNEDU, SMAS, MISA EMIS, eNetViet, ...) để lên kế hoạch, tổ chức, triển khai các hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4. Các hoạt động: sắp xếp thời khóa biểu, lên kế hoạch dạy học, quản lý sĩ số HS, quản lý hoạt động dạy học và thực hiện chương trình môn học, đánh giá HS và báo cáo kết quả, quản lý hồ sơ chuyên môn, triển khai các văn bản hướng dẫn thực hiện hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4, ... được thực hiện trên phần mềm quản lý nhà trường.

- Khai thác các phần mềm, công cụ số (Google Classroom, Microsoft Teams, LMS, Padlet, Quizizz...) để tổ chức giờ học, giao nhiệm vụ học tập, kiểm tra – đánh giá và phản hồi kịp thời.

- Sử dụng công nghệ để phân tích dữ liệu học tập, từ đó hỗ trợ việc ra quyết định quản lý chính xác và phù hợp với từng đối tượng HS.

*** Cách thực hiện**

Ban giám hiệu xây dựng kế hoạch tổng thể về ứng dụng công nghệ trong quản lý và tổ chức dạy học môn Khoa học lớp 4.

Tập huấn, bồi dưỡng cho giáo viên về kỹ năng sử dụng phần mềm quản lý, công cụ dạy học trực tuyến và phương pháp kết hợp công nghệ với dạy học truyền thống.

Thiết lập hệ thống dữ liệu điện tử quản lý hồ sơ dạy học (kế hoạch dạy học, kế hoạch bài dạy, theo dõi chất lượng học sinh).

Tổ chức triển khai dạy học kết hợp (blended learning) hoặc dạy học trực tuyến trong những nội dung, chủ đề phù hợp.

Định kỳ kiểm tra, giám sát việc sử dụng công nghệ trong quản lý dạy học, đồng thời lấy ý kiến phản hồi từ giáo viên và HS để điều chỉnh.

Ba biện pháp quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, được sắp xếp đảm bảo tính hệ thống. Để thực hiện hiệu quả quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở trường tiểu học, nhà quản lý cần quan tâm và thực hiện trước tiên việc phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4, đây là hoạt động gắn với việc phát triển đội ngũ, nguồn nhân lực của nhà trường phục vụ cho hoạt động dạy học. Bên cạnh đó, xây dựng nhóm chuyên môn Khoa học và trường nhóm môn Khoa học là cần thiết nhằm tạo dựng môi trường làm việc hợp tác, hỗ trợ các giáo viên dạy môn Khoa học trong nhà trường, tạo động lực làm việc hiệu quả, đồng thời huy động được sự tham gia của các bên liên quan: chuyên gia môn Khoa học, trường nhóm môn Khoa học, giáo viên dạy môn Khoa học, học sinh, phụ huynh, ... giúp nâng cao năng lực chuyên môn cho giáo viên và chất lượng dạy học môn Khoa học ở nhà trường. Ngoài ra, với sự phát triển và ảnh hưởng của công nghệ đến giáo dục như hiện nay, ứng dụng công nghệ trong quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở các trường tiểu học là một xu thế tất yếu. Biện pháp này giúp tiết kiệm thời gian, chi phí quản lý, giúp nhà quản lý dễ dàng bố trí nhân sự, xây dựng kế hoạch, tổ chức các hoạt động nhanh chóng, hiệu quả hơn. Như vậy, ba biện pháp đã đề xuất thể hiện các khía cạnh khác nhau nhằm giúp quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 đạt hiệu quả.

3. KẾT LUẬN

Nghiên cứu đã khẳng định rằng công tác quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 tại các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc vẫn tồn tại những hạn chế đáng kể, xuất phát từ năng lực chuyên môn của giáo viên chưa đồng đều, điều kiện cơ sở vật chất và thiết bị dạy học còn thiếu hụt, không huy động được sự tham gia của các bên liên quan trong dạy học và sinh hoạt chuyên môn môn Khoa học, trong đó có đội ngũ chuyên gia môn Khoa học. Trên cơ sở kết quả khảo sát và phân tích, nghiên cứu đã xác định ba biện

pháp quản lý then chốt: phát triển chuyên môn cho giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4; xây dựng nhóm chuyên môn Khoa học và trưởng nhóm Khoa học; ứng dụng công nghệ trong quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4. Các biện pháp đã đề xuất cung cấp giải pháp cho quản lý hoạt động dạy học môn Khoa học lớp 4 ở các trường tiểu học trên địa bàn Yên Lạc, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động dạy học. Kết quả nghiên cứu đồng thời gợi mở hướng tiếp tục đánh giá tính khả thi và hiệu quả triển khai các biện pháp ở nhiều bối cảnh trường tiểu học khác nhau, từ đó củng cố và hoàn thiện cơ sở lý luận và thực tiễn cho công tác quản lý hoạt động dạy học ở tiểu học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Kothari Education Commission, *Report of the Kothari Commission*, 1964-1966.
2. Tony Bush, Les Bell, *The Principles and Practice of Educational Management*, London: Paul Chapman, 2002.
3. M. Theall, *Related course material to real-life situations*, The IDEA Center, 2012.
4. Lynch, R., Asavisanu, P., Rungrojngarmcharoen, K., & Ye, Y., *Educational Management*, Oxford Research Encyclopedia of Education, 2020
5. Wellcome Trust, *The Deployment of Science and Maths Leaders in Primary Schools: A study for the Wellcome Trust*, Wellcome Trust, London, 2013.
6. Coral Campbell; Gail Chittleborough, *The new science specialists: Promoting and improving the teaching of science in primary schools*, Journal:Teaching Science, vol. 60, no. 1, pp. 19-29, 2014.
7. P. Hudson, *Mentors and Modelling Primary Science Teaching Practices*, Electronic Journal for Research in Science & Mathematics Education, vol. 7, no. 1, 2002.
8. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Điều lệ Trường tiểu học Ban hành kèm theo Thông tư số 28/2020/TT-BGDĐT ngày 04 tháng 9 năm 2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, Hà Nội: Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2020.

MANAGING GRADE 4 SCIENCE TEACHING IN YEN LAC PRIMARY SCHOOLS

Le Thi Lan Anh, Nguyen Trung Kien

Abstract: *In the context of implementing the 2018 General Education Curriculum in Vietnam, improving the quality of Science teaching in primary schools, especially in Grade 4, is considered a crucial task to develop students' scientific competence, general competencies, and core qualities. In practice, many primary schools still face difficulties in managing Science teaching: teachers have limited professional capacity, facilities and teaching equipment remain inadequate, and support from subject experts and professional groups is not yet effective. Using a mixed-method approach, including document analysis, questionnaires, and interviews with school managers and teachers in Yen Lac District, the study found that enhancing teacher professional development, allocating resources effectively, and establishing Science professional groups are key management measures to improve the quality of Grade 4 Science teaching.*

Keywords: *education management, Grade 4 Science subject, scientific competence, primary schools, management measures*

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 20-9-2025; ngày phản biện đánh giá: 08-10-2025; ngày chấp nhận đăng: 29-10-2025)